C/2025/3997

20.8.2025

ODPORÚČANIE RADY,

z 8. júla 2025,

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Rumunska

(C/2025/3997)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ([2]), a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

Všeobecné úvahy

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263, ktoré nadobudlo účinnosť 30. apríla 2024, sa uvádzajú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorého cieľom je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. V nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v ZFEÚ. Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním. V nariadení sa podporuje aj zodpovednosť členských štátov za fiškálnu politiku a zdôrazňuje sa v ňom strednodobý horizont spolu s účinnejším a koherentnejším presadzovaním. Každý členský štát musí Rade a Komisii predložiť národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán obsahujúci jeho fiškálne, reformné a investičné záväzky na obdobie štyroch alebo piatich rokov v závislosti od dĺžky vnútroštátneho legislatívneho obdobia. Trajektória vývoja čistých výdavkov ([3]) v týchto plánoch musí byť v súlade s požiadavkami nariadenia vrátane požiadaviek na to, aby do konca obdobia úprav verejný dlh dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal na obozretnej úrovni pod 60 % hrubého domáceho produktu (HDP), a aby sa deficit verejných financií v strednodobom horizonte znížil pod referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve a/alebo sa udržiaval pod touto referenčnou hodnotou. Ak sa členský štát zaviaže uskutočniť príslušný súbor reforiem a investícií v súlade s kritériami stanovenými v nariadení, môže sa obdobie úprav predĺžiť najviac o tri roky.

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263: „čisté výdavky“ sú výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov; ii) diskrečných príjmových opatrení; iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie; iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou; v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 ([4]), ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „RRF“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. RRF poskytuje členským štátom finančnú podporu na realizáciu reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. RRF pomáha v súlade s prioritami európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík dosiahnuť hospodársku a sociálnu obnovu a zároveň presadzovať udržateľné reformy a investície, najmä s cieľom podporovať zelenú a digitálnu transformáciu a posilňovať odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

(3) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 ([5]) (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je postupne ukončovať závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Týmto sa pomáha dosiahnuť energetickú bezpečnosť a diverzifikovať dodávky energie do Únie, pričom sa zároveň zvyšuje miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Rumunsko pridalo do svojho národného plánu obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU.

(4) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Rumunsko predložilo Komisii 31. mája 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Podľa článku 19 uvedeného nariadenia Komisia posúdila relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V. Rada 29. októbra 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie, ktorým schválila posúdenie plánu obnovy a odolnosti Rumunska ([6]), ktoré bolo 8. decembra 2023 zmenené podľa článku 18 ods. 2 s cieľom aktualizovať maximálny finančný príspevok na nenávratnú finančnú podporu, ako aj zahrnúť kapitolu REPowerEU ([7]). Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisiou v súlade s článkom 24 ods. 5, v ktorom sa uvádza, že Rumunsko uspokojivo dosiahlo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom dosiahnutí míľnikov a cieľov, vyžaduje sa, aby v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté pri rovnakej reforme alebo investíciách, nedošlo k zvratu.

(5) Rada 21. januára 2025 na základe odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska ([8]). Plán bol predložený v súlade s článkom 11 a článkom 36 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1263, vzťahuje sa na obdobie 2025 až 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na obdobie siedmich rokov.

(6) Komisia 26. novembra 2024 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2025, v ktorej určila Rumunsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2025, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([9]) 13. mája 2025 a spoločnú správu o zamestnanosti 10. marca 2025.

(7) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti – strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť EÚ v nasledujúcich piatich rokoch. Identifikujú sa v ňom tri transformačné požiadavky udržateľného hospodárskeho rastu: i) inovácie; ii) dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a iii)

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Vykonávacie rozhodnutie Rady z 29. októbra 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Rumunska (12319/21 + ADD1).

([7]) Vykonávacie rozhodnutie Rady z 8. decembra 2023, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie z 29. októbra 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Rumunska (15833/23 + ADD1).

([8]) Odporúčanie Rady, z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska (Ú. v. EÚ C, C/2025/647, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/647/oj).

([9]) Odporúčanie Rady z 13. mája 2025, týkajúce sa sa hospodárskej politiky eurozóny (Ú. v. EÚ C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

bezpečnosť. V záujme preklenutia inovačnej medzery sa EÚ zameriava na podporu priemyselných inovácií, podporu rastu startupov prostredníctvom iniciatív, ako je stratégia EÚ pre startupy a scaleupy, a na podporu prijímania pokročilých technológií, ako je umelá inteligencia a kvantová výpočtová technika. Komisia v snahe o ekologickejšie hospodárstvo načrtla komplexný Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu a Dohodu o čistom priemysle, ktorými sa zabezpečí, aby prechod na čistú energiu zostal nákladovo efektívny a priaznivý pre konkurencieschopnosť, najmä pre energeticky náročné odvetvia, a aby predstavoval hnaciu silu rastu. V záujme znižovania nadmernej závislosti a zvyšovania bezpečnosti je Únia odhodlaná posilniť globálne obchodné partnerstvá, diverzifikovať dodávateľské reťazce a zabezpečiť prístup ku kritickým surovinám a čistým zdrojom energie. Tieto priority sú podporené horizontálnymi faktormi, konkrétne zjednodušovaním právnych predpisov, prehlbovaním jednotného trhu, financovaním konkurencieschopnosti a európskou úniou úspor a investícií, podporou zručností a kvalitných pracovných miest a lepšou koordináciou politík EÚ. Kompas konkurencieschopnosti je zosúladený s európskym semestrom, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi Komisie, čím sa vytvára jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inovácie a odolnosť v celej Únii.

(8) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2025 naďalej vyvíja súbežne s vykonávaním RRF. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány pomáhajú účinne riešiť všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny sú naďalej rovnako relevantné pre posúdenie zmenených plánov obnovy a odolnosti v súlade s článkom 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(9) Odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2025 sa vzťahujú na kľúčové výzvy v oblasti hospodárskej politiky, ktoré sa dostatočne neriešia opatreniami zahrnutými v plánoch obnovy a odolnosti, pričom sa zohľadňujú príslušné výzvy identifikované v odporúčaniach na roky 2019 – 2024.

(10) Komisia 4. júna 2025 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Rumunska na rok 2025. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Rumunsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Rumunska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Rumunsko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Rumunska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

(11) Komisia vykonala v súvislosti s Rumunskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonala Komisia v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Rumunska na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené 13. mája 2025 ([10]). Komisia 4. júna 2025 dospela k záveru, že v Rumunsku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Zraniteľnosť sa zvýšila najmä v dôsledku zvýšenia dvojitého deficitu fiškálneho rozpočtu a deficitu bežného účtu Rumunska a zhoršenia nákladovej konkurencieschopnosti v roku 2024. Vysoký deficit verejných financií sa v roku 2024 zvýšil. Pokračujúci rast deficitu verejných financií, najmä zvyšovanie miezd a dôchodkov vo verejnom sektore, zvýšil súkromnú spotrebu a už aj tak vysoký deficit bežného účtu. Jednotkové náklady práce sa v roku 2024 ďalej zrýchlili po už veľmi vysokých mierach rastu v predchádzajúcich rokoch, čo narušilo nákladovú konkurencieschopnosť. Zdravý mix vonkajšieho financovania založený na značných čistých priamych zahraničných investíciách a finančných prostriedkoch EÚ, ktorý obmedzoval nárast vonkajšieho dlhu, sa v roku 2024 oslabil. V rokoch 2025 a 2026 sa očakáva len okrajové zníženie deficitu verejných financií a deficitu bežného účtu. Rast jednotkových nákladov práce a inflácia by sa mali spomaliť, ale zostať vysoké. V roku 2024 bol pokrok v politike minimálny a riziká makroekonomickej stability sa zvýšili. Koncom minulého roka sa zvýšila politická neistota, čím sa krajina stala zraniteľnou voči zmenám nálad investorov a vyšším nákladom na prijaté úvery a pôžičky. Prepojenie medzi bankami a štátom je najväčšie v EÚ a v roku 2024 sa ešte zvýšilo. Významný balík fiškálnej konsolidácie prijatý na konci roka 2024 vrátane zmrazenia dôchodkov a miezd vo verejnej správe je potrebné doplniť ďalšími opatreniami na zabezpečenie úplného súladu so strednodobými cieľmi fiškálno-štrukturálneho plánu. Začiatkom roka 2025 bola prijatá reforma stanovenia minimálnej mzdy. Realizácia strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu a daňovej reformy v roku 2025 by mohla výrazne znížiť fiškálnu zraniteľnosť. Okrem toho sú potrebné štrukturálne reformy, najmä tie, ktoré sú súčasťou plánu obnovy a odolnosti, na posilnenie konkurencieschopnosti, vývoznej výkonnosti a prilákanie ďalších finančných prostriedkov EÚ. Pravdepodobne sú však potrebné ďalšie opatrenia. Celkovo je pravdepodobné, že bez rozhodných opatrení v oblasti fiškálnych aj štrukturálnych reforiem zostanú fiškálny a zahraničný deficit príliš vysoké, čím bude Rumunsko výrazne vystavené zmenám nálad investorov a vonkajším otrasom.

([10]) SWD(2025) 126 final.

Posúdenie výročnej správy o pokroku

(12) Rada 21. januára 2025 odporučila Rumunsku tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 5,1 % v roku 2025, 4,9 % v roku 2026, 4,7 % v roku 2027 a 4,3 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným s odkazom na rok 2023, a to 20,2 % v roku 2025, 26,0 % v roku 2026, 31,9 % v roku 2027 a 37,6 % v roku 2028. V období 2025 až 2030 sa tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov zhodujú s nápravnou trajektóriou v súlade s článkom 3 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1467/97, ako odporučila Rada 21. januára 2025 s cieľom odstrániť nadmerný deficit ([11]). Rumunsko zatiaľ nepredložilo výročnú správu o pokroku týkajúcu sa opatrení prijatých v reakcii na odporúčanie Rady z 21. januára 2025 s cieľom odstrániť nadmerný deficit, realizovať súbor reforiem a investícií, ktoré tvoria základ pre predĺženie obdobia úprav a zrealizovať reformy a investície reagujúce na hlavné výzvy identifikované v odporúčaniach pre Rumunsko v rámci európskeho semestra.

(13) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia odporučila koordinovane aktivovať národnú únikovú doložku Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu a tento návrh uvítala Európska rada 6. marca 2025.

(14) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat ([12]), sa deficit verejných financií Rumunska zvýšil zo 6,6 % HDP v roku 2023 na 9,3 % HDP v roku 2024, zatiaľ čo verejný dlh vzrástol zo 48,9 % HDP na konci roka 2023 na 54,8 % HDP na konci roka 2024. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá miere rastu čistých výdavkov na úrovni 19,9 % v roku 2024. Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([13]), ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2024 expanzívne, a to na úrovni 0,8 % HDP.

(15) V prognóze Komisie z jari 2025 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 1,4 % v roku 2025 a o 2,2 % v roku 2026, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť na úrovni 5,1 % v roku 2025 a 3,9 % v roku 2026.

(16) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá deficit verejných financií v roku 2025 vo výške 8,6 % HDP. Predpokladaný pokles deficitu v roku 2025 odráža najmä realizáciu balíka opatrení fiškálnej konsolidácie na konci roka 2024. Tento balík zahŕňal nominálne zmrazenie miezd a dôchodkov a niektoré dodatočné opatrenia na zvýšenie príjmov. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 5,4 % v roku 2025. Na základe prognózy Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2025 reštriktívne, a to na úrovni 1,4 % HDP. Pomer dlhu verejnej správy k HDP by sa mal do konca roka 2025 zvýšiť na 59,4 %. Zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2025 odráža najmä veľmi vysoký primárny deficit a v menšej miere nárast úrokových platieb.

(17) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa očakáva, že z nenávratnej podpory („grantov“) z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa v roku 2025 budú financovať výdavky verejnej správy vo výške 0,9 % HDP v porovnaní s 0,6 % HDP v roku 2024. Výdavky financované z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožňujú realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií a verejný dlh Rumunska.

(18) Výdavky verejnej správy na obranu boli vo výške 1,9 % HDP v roku 2021, 1,8 % HDP v roku 2022 a 1,7 % HDP v roku 2023 ([14]). Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že výdavky na obranu dosiahnu v rokoch 2024 aj 2025 výšku 1,7 % HDP. To zodpovedá zníženiu o 0,2 percentuálneho bodu HDP v porovnaní s rokom 2021.

([11]) Odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit v Rumunsku, ST 5038/25.

([12]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22.4.2025.

([13]) Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

([14]) Eurostat, štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (COFOG). Vzhľadom na metodické rozdiely medzi definíciami COFOG a NATO sa výdavky na základe definície COFOG môžu líšiť od výdavkov na základe definície NATO.

(19) Rada 21. októbra 2024 odporučila ([15]), aby Rumunsko sprísnilo fiškálnu politiku s cieľom dosiahnuť fiškálnu úpravu na rok 2024 ako celok. V roku 2024 sa štrukturálny deficit v Rumunsku zvýšil o 2,4 percentuálneho bodu HDP na 8,8 % HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že čisté výdavky v Rumunsku vzrastú v roku 2025 o 5,4 % a v rokoch 2024 a 2025 kumulatívne o 26,4 %. Na základe prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že rast čistých výdavkov Rumunska v roku 2025 bude vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu stanovená v rámci nápravnej trajektórie, a to v ročnom aj kumulatívnom vyjadrení, čo zodpovedá odchýlke ([16]) vo výške 0,1 % HDP v porovnaní s maximálnym odporúčaným ročným rastom čistých výdavkov v roku 2025 a odchýlke vo výške 1,7 % HDP v porovnaní s maximálnym odporúčaným kumulatívnym rastom čistých výdavkov v rokoch 2024 a 2025. Tento vysoký rast čistých výdavkov je spôsobený vysokým rastom bežných výdavkov v roku 2024 (+ 18,7 % oproti roku 2023), najmä mzdových výdavkov vo verejnom sektore (+ 21,5 % oproti roku 2023) a sociálnych transferov vrátane dôchodkov (+ 19,5 % oproti roku 2023). Predpokladané odchýlky neprekračujú prahovú hodnotu 0,3 % HDP pre ročné odchýlky, zatiaľ čo pre kumulatívne odchýlky výrazne prekračujú prahovú hodnotu 0,6 % HDP. To znamená, že existuje vysoké riziko veľkej odchýlky od odporúčaného maximálneho čistého rastu výdavkov a silný predpoklad, že sa neprijmú žiadne účinné opatrenia.

(20) Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2025 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2026 na úrovni 8,4 % HDP. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 8,1 % v roku 2026. Zníženie deficitu v roku 2026 odráža najmä zlepšenie rastu príjmov verejnej správy v dôsledku predpokladaného oživenia hospodárskej činnosti. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2026 približne neutrálne. Fiškálna konsolidácia by tiež mohla prispieť k zlepšeniu zahraničnej pozície. Komisia predpokladá, že pomer verejného dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 63,3 %. Vo zvýšení pomeru dlhu k HDP v roku 2026 sa odráža najmä pretrvávajúci vplyv veľmi vysokého primárneho deficitu.

(21) V odporúčaní, ktorým sa schvaľuje strednodobý plán Rumunska, sa uvádza súbor reforiem a investícií, ktoré sú základom predĺženia obdobia úprav, spolu s harmonogramom ich vykonávania. Zahŕňajú existujúce a zintenzívnené opatrenia z plánu obnovy a odolnosti, ako je komplexná revízia daňového rámca zahŕňajúca všetky oblasti zdaňovania, modernizácia systému daňovej správy, ročné revízie výdavkov, reforma všeobecných aj osobitných dôchodkov a nový mechanizmus stanovovania minimálnej mzdy, ako aj ďalšie reformy a investície, napríklad opatrenia na zlepšenie financovania podnikov a reforma systému výdavkov štátom vlastnených podnikov. Spomedzi reforiem a investícií, ktoré boli základom predĺženia a ktoré sa mali uskutočniť do 30. apríla 2025, sa niektoré nerealizovali, ako napríklad kľúčová reforma revízie daňového systému.

Kľúčové výzvy v príslušných oblastiach politiky

(22) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú realizovať do roku 2026. Očakáva sa, že tieto reformy a investície pomôžu účinne riešiť buď všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, alebo aspoň ich značnú časť. Vzhľadom na tento náročný časový rámec je nevyhnutné dokončiť účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU, aby sa posilnila dlhodobá konkurencieschopnosť Rumunska využitím zelenej a digitálnej transformácie a aby sa zároveň zabezpečila sociálna spravodlivosť. V oznámení Komisie NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, ktoré bolo prijaté 4. júna 2025, sa objasňuje príslušný harmonogram ukončenia mechanizmu a členským štátom sa poskytujú usmernenia na maximalizáciu vykonávania do 31. augusta 2026 vrátane toho, ako ďalej zefektívniť ich plány obnovy a odolnosti, uvádzajú sa v ňom hlavné možnosti, ktoré treba zvážiť pri ich revízii, a zdôrazňuje sa význam dôkladného spoločného plánovania pred predložením posledných žiadostí o platbu v roku 2026. Ak sa majú splniť záväzky plánu obnovy a odolnosti do augusta 2026, je nevyhnutné, aby Rumunsko naliehavo urýchlilo vykonávanie reforiem a investícií tak, že bude riešiť oneskorenia postupov verejného obstarávania, zabezpečí účinnú správu vecí verejných a posilní administratívne kapacity. Na uľahčenie tohto procesu musí Rumunsko zmeniť plán a odstrániť investície, ktoré už nie sú dosiahnuteľné v dôsledku objektívnych okolností, a zároveň zachovať grantovú zložku. Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonanie plánu obnovy a odolnosti, naďalej treba systematicky zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany.

([15]) Odporúčanie Rady z 21. októbra 2024 k hospodárskej politike, rozpočtovej politike, politike zamestnanosti a štrukturálnej politike Rumunska (Ú. v. EÚ C, C/2024/6830, 21.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6830/oj).

([16]) Od roku 2026 sa tieto údaje objavia na kontrolnom účte, ktorý je stanovený v článku 22 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

(23) V Rumunsku sa urýchlilo vykonávanie programov politiky súdržnosti, ktoré zahŕňajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF). Je dôležité pokračovať v úsilí o zabezpečenie rýchleho vykonávania týchto programov a zároveň maximalizovať ich vplyv v praxi. Rumunsko už v rámci svojich programov politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu a zároveň na posilnenie sociálnej súdržnosti. Rumunsko zároveň naďalej čelí výzvam vrátane tých, ktoré sa týkajú vzdelávania, zamestnanosti a sociálneho začlenenia, ako aj zvyšovania regionálnej konkurencieschopnosti prostredníctvom výskumu a inovácií, a to aj vývojom alebo výrobou kritických technológií, zvyšovania odolnosti vodných zdrojov, najmä na východe a juhu krajiny, a cenovej dostupnosti bývania. V súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2021/1060 je Rumunsko povinné – v rámci strednodobého preskúmania fondov politiky súdržnosti – preskúmať každý program a zohľadniť pritom okrem iného výzvy identifikované v odporúčaniach pre Rumunsko na rok 2024. Návrhmi Komisie prijatými 1. apríla 2025 ([17]) sa predlžuje lehota na predloženie posúdenia výsledku strednodobého preskúmania pre každý program na obdobie po 31. marci 2025. Uvedené návrhy zároveň poskytujú flexibilitu s cieľom pomôcť urýchliť vykonávanie programov a zvýšiť stimuly pre členské štáty, aby pridelili zdroje politiky súdržnosti na päť strategických prioritných oblastí Únie, konkrétne na konkurencieschopnosť v oblasti strategických technológií, obranu, bývanie, odolnosť vodných zdrojov a energetickú transformáciu, a na investície do zručností v prioritných odvetviach, a to so zachovaním zamerania v rámci programov ESF+ na osoby v najzraniteľnejších situáciách.

(24) Platforma strategických technológií pre Európu (STEP) predstavuje príležitosť investovať do kľúčovej strategickej priority EÚ posilnením konkurencieschopnosti EÚ. STEP poskytuje finančné prostriedky prostredníctvom 11 existujúcich fondov EÚ. Členské štáty môžu prispieť aj do Programu InvestEU, ktorým sa podporujú investície do prioritných oblastí. Rumunsko by mohlo optimálne využiť tieto iniciatívy na podporu vývoja alebo výroby kritických technológií vrátane čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje.

(25) Okrem hospodárskych a sociálnych výziev, ktoré sa riešia v rámci plánu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, by Rumunsko malo účinne riešiť zostávajúce výzvy súvisiace s dekarbonizáciou hospodárstva a výroby energie, prípravou a priorizáciou veľkých projektov, kvalitou a účinnosťou verejnej správy, so sociálnou ochranou a s prístupom k základným službám, účasťou na trhu práce a nedostatkom požadovaných zručností, chudobou a so sociálnym vylúčením.

(26) Ako sa stanovuje v Kompase konkurencieschopnosti, všetky inštitúcie EÚ, národné aj miestne inštitúcie musia vynaložiť veľké úsilie na vytvorenie jednoduchších pravidiel a urýchlenie administratívnych postupov. Komisia stanovila ambiciózne ciele v oblasti zníženia administratívneho zaťaženia: aspoň o 25 % a v prípade MSP aspoň o 35 % a zriadila nové nástroje na dosiahnutie týchto cieľov vrátane systematického stresového testovania súboru právnych predpisov EÚ a posilneného dialógu so zainteresovanými stranami. Na to, aby Rumunsko splnilo túto ambíciu, musí takisto prijať opatrenia. Zložitosť administratívnych postupov považuje 82 % podnikov pri podnikaní v Rumunsku za problém pre ich spoločnosť ([18]). Predvídateľnosť rozhodovania zostáva výzvou, pretože negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie. Počet vydaných mimoriadnych legislatívnych opatrení ([19]) zostal vysoký, čo vytvára neistotu a pravdepodobne bráni investíciám. Napriek zavedenému inštitucionálnemu rámcu pre konzultácie je zapojenie príslušných zainteresovaných strán do navrhovania a realizácie reforiem slabé a skutočný dialóg sa uskutočňuje len zriedka, hoci v poslednom čase boli prijaté určité opatrenia na zlepšenie účinnosti konzultácií. Posúdenia vplyvu právnych predpisov sú naďalej formalitou, pričom ich kvalita je otázna a ich skutočné využitie neurčité. Rýchla realizácia reforiem v pláne obnovy a odolnosti, ktorých cieľom je posilniť kapacity na koordináciu politík a analýzu vplyvu na všetkých úrovniach verejnej správy a zvýšiť kvalitu verejných konzultácií, by pomohla zlepšiť hospodárske a sociálne výstupy.

([17]) Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania – COM(2025) 123 final.

([18]) Postoje podnikov ku korupcii v EÚ (*Businesses' attitudes towards corruption in the EU*), krátka správa, správa Eurobarometra (apríl 2024).

([19]) Mimoriadne legislatívne opatrenia vlády sú legislatívne akty s právnou silou zákona. Podľa článku 115 rumunskej ústavy môže vláda prijať mimoriadne legislatívne opatrenia len vo výnimočných situáciách, ktoré si vyžadujú ich bezodkladné prijatie, pričom je povinná odôvodniť naliehavosť. Mimoriadne legislatívne opatrenia nadobúdajú účinnosť po ich predložení na prerokovanie príslušnej komore parlamentu a po ich uverejnení v úradnom vestníku. Následne musia byť schválené zákonom v parlamente, ale právne účinky začínajú vyvolávať dňom nadobudnutia účinnosti.

(27) Napriek tomu, že Rumunsko s podporou RRF dosiahlo určitý pokrok pri zvyšovaní podielu obnoviteľných zdrojov energie v energetickom mixe, energetický systém krajiny sa stále vo veľkej miere spolieha na fosílne palivá, ktoré tvoria približne 70 % energetického mixu. Postupné vyradenie uhlia a obmedzenie využívania zemného plynu ich nahradením čistejšími alternatívami, najmä obnoviteľnými zdrojmi energie, by zlepšilo kvalitu ovzdušia v Rumunsku, znížilo emisie CO_2 a ochránilo jeho hospodárstvo pred cenovými šokmi v oblasti fosílnych palív, ako aj znížilo jeho závislosť a zvýšilo energetickú bezpečnosť. Vzhľadom na významný, ale nedostatočne využívaný potenciál Rumunska v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov (veterná a slnečná energia) by urýchlenie ich zavádzania mohlo podporiť záväzok krajiny zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe energie na 38 % do roku 2030, čo je pri súčasných politikách nedosiahnuteľné. Rumunsko stále čelí viacerým prekážkam pri zavádzaní obnoviteľných zdrojov energie – od cenovej neistoty až po ťažkopádne vydávanie povolení a nejasné pravidlá využívania pôdy. Najmä vykonávaním zákona o veternej energii na mori z roku 2024 by sa mohlo do roku 2030 pridať 3 – 7 gigawattov elektrickej energie, zatiaľ čo ďalšie regulačné reformy, ktoré sú takisto súčasťou plánu obnovy a odolnosti, zamerané na zjednodušenie a zrýchlenie postupov vydávania povolení by mohli odstrániť prekážky brániace zavádzaniu obnoviteľných zdrojov energie. Toto úsilie by Rumunsku umožnilo splniť záväzky v oblasti klímy do roku 2030, vytvoriť pracovné miesta a poskytnúť domácnostiam a priemyslu cenovo dostupnejšiu energiu.

(28) Zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie si vyžaduje výrazné zlepšenie rumunských energetických sietí, ktoré v súčasnosti nedokážu pojať veľké rozšírenie výroby veternej a solárnej energie ([20]). Nedostatočná prenosová kapacita a zastaraná infraštruktúra vedú k preťaženiu, zníženiu výroby z obnoviteľných zdrojov počas výroby v špičke a ťažkostiam pri pripájaní nových projektov. Zámerom rumunskej energetickej stratégie je riešiť tieto problémy, pričom sa požaduje modernizácia a digitalizácia elektrizačnej sústavy (prenosovej aj distribučnej) s využitím inteligentných technológií a uskladňovania energie. Zlepšila by sa tým aj energetická bezpečnosť, keďže solídna sieť dokáže lepšie zvládať prudké nárasty dopytu alebo otrasy v oblasti dodávok. Silnejšiu vnútroštátnu sieť by mohli dopĺňať silnejšie prepojenia so susednými krajinami (napríklad s Maďarskom, Bulharskom, Moldavskom a Ukrajinou). Projekty ako nové čiernomorské spojovacie vedenie jednosmerného prúdu vysokého napätia (HVDC) (spájajúce rumunské pobrežie Čierneho mora so strednou Európou) by mohli zvýšiť cezhraničný tok a umožniť budúci vývoz veternej energie na mori. Zlepšenie cezhraničných prepojení elektrických sietí by mohlo lepšie integrovať Rumunsko do európskeho trhu s energiou a zvýšiť stabilitu jeho elektroenergetického systému a zároveň posilniť energetickú bezpečnosť.

(29) Počas nedávnej energetickej krízy Rumunsko zaviedlo núdzové opatrenia, ako sú cenové stropy a rozsiahle dotácie na elektrinu a plyn, aby ochránilo domácnosti a podniky pred prudkým nárastom cien energie. Tieto intervencie síce poskytli krátkodobú pomoc a ochránili zraniteľných spotrebiteľov, ale boli spojené s vysokými fiškálnymi nákladmi a spôsobili narušenia trhu. Plošné cenové stropy vysielajú na trh nesprávne signály, ktoré odrádzajú od úspor energie a investícií do efektívnosti alebo nových kapacít. Keďže ceny energie sa stabilizovali, je nevyhnutné postupne ukončiť tieto núdzové systémy podpory. Rumunsko poskytuje značné dotácie na fosílne palivá bez plánovaného postupného ukončenia pred rokom 2030. Za prioritu postupného ukončenia by sa mohli považovať najmä dotácie na fosílne palivá, ktoré cielene neriešia energetickú chudobu ani skutočné obavy o energetickú bezpečnosť, bránia elektrifikácii a nie sú rozhodujúce pre konkurencieschopnosť priemyslu. V Rumunsku sú dotácie na fosílne palivá, ako napríklad podpora vykurovania domácností a krytie strát spoločností vyrábajúcich fosílne palivá, ekonomicky neefektívne a predlžujú závislosť od fosílnych palív. Naopak, pre Rumunsko by bolo prínosom, ak by sa úspory použili na riešenie neudržateľne vysokého deficitu verejných financií. Obnovenie nedeformovaných cien energie by mohlo podporiť investície do energie z obnoviteľných zdrojov a efektívnosti a urýchliť prechod Rumunska na čistú energiu.

(30) Investície do energetickej efektívnosti (renovácia budov s cieľom zlepšiť izoláciu a modernizácia vykurovacích systémov), environmentálnej infraštruktúry (modernizácia sietí diaľkového vykurovania, zlepšenie odpadových a vodovodných systémov a sanácia priemyselných oblastí postihnutých znečistením) a emisne neutrálnych technológií (rozvoj nových priemyselných odvetví, ako sú komponenty solárnych panelov, montáž batérií alebo dokonca vodíkové projekty) sú doplnkovými opatreniami k reformám v dodávateľskej oblasti v Rumunsku. Ich cieľom je zabezpečiť, aby bola energetická transformácia nákladovo efektívna a inkluzívna vo všetkých regiónoch, najmä v regiónoch závislých od uhlia, a umožniť tak spravodlivú transformáciu.

(31) Rumunská infraštruktúra, najmä infraštruktúra súvisiaca s udržateľnou dopravou, čistou energiou a environmentálnymi a digitálnymi službami, si stále vyžaduje významné investície, a to aj napriek značnej podpore poskytovanej z politiky súdržnosti, RRF a iných fondov EÚ. V mnohých prípadoch sa aj dostatočne pripravené projekty stretávajú s oneskoreniami a veľké projekty nemajú vždy požadovanú prioritu, aby mohli napredovať podľa harmonogramu. Odstránenie týchto nedostatkov by zvýšilo bezpečnosť plánovania a umožnilo včasnú realizáciu projektov, ktoré

([20]) Pozri napríklad ekonomické prieskumy OECD: Rumunsko 2024.

často pomáhajú umožniť doplnkové súkromné investície. Je potrebné ďalej zlepšovať kvalitu a účinnosť verejnej správy. Uplatňovanie a v prípade potreby ďalšie zlepšovanie rámca pre strategické a rozpočtové plánovanie, ktorý bol zavedený spolu s plánom obnovy a odolnosti, by podporilo dlhodobý rozvoj krajiny, ako aj priorizáciu opatrení a koordináciu politík na ústrednej a miestnej úrovni. Zdá sa, že najmä sektorový strategický rámec je stále roztrieštený, jednotlivé sektory sa prekrývajú a nie sú jasne stanovené priority.

(32) Účasť žien na rumunskom trhu práce zostáva pod priemerom EÚ (60,3 % oproti 70,8 % v EÚ). Okrem toho mladí ľudia čelia vysokej miere nezamestnanosti, keďže Rumunsko má tretiu najvyššiu mieru nezamestnanosti mladých ľudí v EÚ (23,9 % oproti 14,9 % v EÚ) a najvyššiu mieru mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy v EÚ (19,4 % oproti 11 % v EÚ). Zlepšenie ich príslušného postavenia a zvýšenie ich účasti na trhu práce by mohlo čiastočne zabrániť nepriaznivému demografickému vývoju, ako aj poskytnúť ženám a mladým ľuďom ďalšie príležitosti. V tejto súvislosti by bolo dôležité riešiť problémy súvisiace s aktivačnými opatreniami a prístupom k vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, najmä vo vidieckych oblastiach. V roku 2024 bolo len 11,4 % detí vo veku do troch rokov zapísaných do formálnej starostlivosti o deti, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je 39,2 %, a len 75,7 % (EÚ: 94,6 %) detí vo veku od 3 rokov do povinného základného vzdelávania sa v roku 2022 zúčastňovalo na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, hoci nové jasle a doplnkové služby, ktorých zriadenie sa plánuje, by mohli zlepšiť dostupnosť služieb starostlivosti o deti. Rumunsko by mohlo zvážiť lepšie zacielenie aktivačných opatrení na trhu práce a presmerovanie podpory z menej účinných dotácií na zamestnanosť na odbornú prípravu a terénnu prácu.

(33) Hoci miera voľných pracovných miest zostáva nízka, Rumunsko patrí medzi členské štáty s najvyšším počtom povolaní s nedostatkom zamestnancov. Zamestnávatelia označujú nedostatok vhodných zručností pracovnej sily za jedno z hlavných obmedzení ich podnikania. Dosiahnutý stupeň terciárneho vzdelania a podiel dospelej populácie aspoň so základnými digitálnymi zručnosťami zostávajú na nízkej úrovni, čo brzdí konkurencieschopnosť. Vzhľadom na predpokladaný pokles počtu obyvateľov Rumunska v produktívnom veku sa nedostatok požadovaných zručností môže ešte zhoršiť bez zlepšenia politík na pomoc ľuďom pri hľadaní práce, zvyšovania úrovne zručností a udržania talentov. Účinnosť zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie je obmedzená nedostatkom základných zručností, čo sa prejavilo v slabých výsledkoch Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) v roku 2022. Rumunsko má jednu z najvyšších mier 15-ročných žiakov v EÚ, ktorí nemajú základnú úroveň spôsobilosti v oblasti matematiky (48,6 % oproti EÚ: 29,5 %), čítania (41,7 % oproti EÚ: 26,2 %) a vedy (44 % oproti EÚ: 24,2 %). Rumunsko modernizuje systém odborného vzdelávania a prípravy tak, aby zodpovedal potrebám trhu práce, okrem iného aj zavedením duálneho odborného vzdelávania a prípravy vo vysokoškolskom vzdelávaní a posilnením partnerstiev so zamestnávateľmi. Len menšina študentov sa však vzdeláva na pracovisku a miera zamestnanosti mladých absolventov je nízka. Aby vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie viac zodpovedali trhu práce, je dôležité lepšie zapojiť miestne spoločnosti do poskytovania odbornej prípravy a lepšie premietnuť informovanosť v oblasti zručností do tvorby politiky založenej na dôkazoch a prispôsobených školských vzdelávacích programov a ponuky odbornej prípravy.

(34) Napriek nedávnemu pokroku má Rumunsko naďalej jednu z najvyšších mier dospelých a detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v EÚ (27,9 % oproti priemeru EÚ 21,0 %) a systém sociálnej ochrany s nízkou úrovňou primeranosti a pokrytia. Rumunsko potrebuje sústredené úsilie, aby do roku 2030 dosiahlo pokrok v znižovaní počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. To by bolo možné dosiahnuť zvýšením efektívnosti systému sociálnej ochrany, zabezpečením stabilného financovania, účinným monitorovaním a hodnotením vplyvu a lepším prístupom k základným a podporným službám, a to aj pre rómske komunity. Zabezpečenie lepšieho prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti zostáva výzvou, najmä vo vidieckych oblastiach a pre zraniteľné skupiny. Nedostatok kvalifikovaného personálu obmedzuje dostupnosť služieb zdravotnej a dlhodobej starostlivosti. Programy financované EÚ poskytujú značnú podporu, a to aj prostredníctvom 2 000 integrovaných komunitných služieb, ktoré budú zriadené vo vidieckych oblastiach, a posilnením služieb v sociálnej, zdravotníckej a vzdelávacej oblasti a služieb zamestnanosti. Riešenie týchto výziev by zároveň pomohlo podporiť vzostupnú sociálnu konvergenciu, čo je v súlade s analýzou jednotlivých krajín Komisie v druhej fáze v súlade s rámcom sociálnej konvergencie ([21]).

(35) Odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 premietnuté do odporúčaní 1 a 2 vychádzajú z hĺbkového preskúmania Komisie a jej záverov o existencii nadmerných nerovnováh. Politiky uvedené v odporúčaniach 1 a 2 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s veľkým zahraničným a fiškálnym deficitom.

([21]) SWD(2025)95 – *Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF)* (Analýza jednotlivých krajín v druhej fáze týkajúca sa sociálnej konvergencie v súlade s rámcom sociálnej konvergencie), 2025.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Rumunsko v rokoch 2025 a 2026 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Posilniť celkové výdavky a pripravenosť v oblasti obrany a bezpečnosti a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby v súlade so závermi Európskej rady zo 6. marca 2025. Výrazne sprísniť fiškálnu politiku, aby sa zabezpečilo, že čisté výdavky zostanú v súlade s nápravnou trajektóriou v rámci postupu pri nadmernom deficite, a posilniť zahraničnú pozíciu. Vykonať súbor reforiem a investícií, ktoré tvoria základ pre predĺžené obdobie úprav, v súlade s odporúčaním Rady z 21. januára 2025.

2. Vzhľadom na uplatniteľné lehoty na včasné dokončenie reforiem a investícií podľa nariadenia (EÚ) 2021/241 naliehavo urýchliť vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU. Urýchliť vykonávanie programov politiky súdržnosti, (EFRR, FST, ESF+, KF) vo vhodných prípadoch na základe príležitostí, ktoré ponúka preskúmanie v polovici trvania. V záujme zlepšovania konkurencieschopnosti optimálne využívať nástroje EÚ vrátane príležitostí, ktoré poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technológií pre Európu.

3. Zlepšiť kvalitu a účinnosť verejnej správy a predvídateľnosť rozhodovania a zároveň zabezpečiť, aby legislatívne iniciatívy nenarúšali právnu istotu prostredníctvom vhodných konzultácií so zainteresovanými stranami, účinných posúdení vplyvu a zjednodušených administratívnych postupov. Lepšie pripraviť a uprednostniť veľké infraštruktúrne projekty a urýchliť ich realizáciu, zabezpečiť včasnú realizáciu dostatočne pripravených verejných investičných projektov a podporiť súkromné investície s cieľom podporiť udržateľný hospodársky rozvoj.

4. Znížiť závislosť od fosílnych palív, najmä urýchlením zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, zlepšením kapacity siete, posilnením cezhraničných prepojení elektrických sietí, pokrokom v regulačných reformách, ktoré znižujú riziká spojené s projektmi čistej energie, a zlepšením transparentnosti a efektívnosti postupu vydávania povolení. Takisto postupne ukončiť dotácie na fosílne palivá v sektore vykurovania a investovať do energetickej efektívnosti, environmentálnej infraštruktúry a inovácií, pričom treba zohľadniť regionálne rozdiely, napríklad vplyv na uhoľné regióny. Zrušiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky použitím súvisiacich úspor na zníženie deficitu verejných financií.

5. Posilniť účasť žien a mladých ľudí na trhu práce prostredníctvom zlepšenia účinnosti aktívnych politík trhu práce a účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve. Riešiť nedostatok požadovaných zručností posilňovaním základných zručností a zručností pracovnej sily relevantných pre trh práce, ako aj zlepšovaním zapojenia zainteresovaných strán a čo najlepším využívaním informovanosti v oblasti zručností v politikách v oblasti vzdelávania a zručností.

6. Znížiť riziká chudoby a sociálneho vylúčenia rozšírením sociálnej ochrany a zlepšením jej účinnosti, a to aj prostredníctvom lepšieho prístupu ku kvalitným základným a podporným službám so zameraním na integrované služby v sociálnej, zdravotníckej a vzdelávacej oblasti a zamestnanecké služby, najmä pre Rómov a iné znevýhodnené skupiny, a zároveň zachovať fiškálnu udržateľnosť.

V Bruseli 8. júla 2025

Za Radu

predsedníčka

S. LOSE